

134082342

จิตวิทยา Psychology

ALH1212

Credit 3-0-6

Overview

แนวคิดจิตวิทยา บุคลิกภาพ การตอบสนอง แรงจูงใจ
และการปรับตัว สุขภาพจิต พัฒนาการทางอารมณ์
การประเมินสุขภาพจิต การให้คำปรึกษา

**Concept of Psychology, personality,
response and adjustment, motivation, mental
health, emotional development, mental
evaluation and counselling.**

รายละเอียดเนื้อหาในบทเรียน

Definition:

PSYCHOLOGY

The science of behavior and mental processes.

Evaluation system

Activity	Method	Week	Quotation
1	Participation in the class	1-15	20
2	Midterm Examination	9	30
3	Final Examination	17	30
4	Individual assignment	4-13	10
5	Group presentation	14	10

Grading evaluation

Grade	Range	Score
A	86-100	4.00
A-	82-85	3.75
B+	78-81	3.50
B	74-77	3.00
B-	70-73	2.75
C+	66-69	2.50
C	62-65	2.00
C-	58-61	1.75
D+	54-57	1.50
D	50-53	1.00
D-	46-49	0.75
F	0-45	0.00

Introduction

ในสัปดาห์นี้เราจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ:

- ❖ ความหมายและความเป็นมาของจิตวิทยา
- ❖ จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของจิตวิทยา
- ❖ โครงสร้างของจิตวิทยา
- ❖ ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา และ
- ❖ แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ

ความหมายและความเป็นมาของจิตวิทยา

- **จิตวิทยา** เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์แขนงหนึ่ง ที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนตัว ครอบครัว และการประกอบอาชีพ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม
- **จิตวิทยา** มุ่งศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความหมายของจิตวิทยา

- จิตวิทยา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า **Psychology** มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก **2** คำ
 - Psyche - soul
 - Logos - Study
 - Psychology – วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับวิญญาณ
- ต่อมายุคปลายศตวรรษที่ **19** เป็นต้นมา นักจิตวิทยายุคใหม่จึงเปลี่ยนแนวทางมาศึกษาพฤติกรรม (**Behavior**) เฉพาะที่เกี่ยวกับประสบการณ์เป็นสำคัญ และนำระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการหาคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมทั้งหลาย

ความหมายของจิตวิทยา (ต่อ)

John B. Watson (1913)

เป็นคนแรกที่นิยามว่า “จิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม”

Norman L. Munn (1969)

“จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมโดยเน้นที่เกี่ยวข้อกับประสบการณ์”

Morgan (1971)

“จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยพฤติกรรมมนุษย์และสัตว์”

Crider & Others (1983)

“จิตวิทยาเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมและกระบวนการทางจิต ด้วยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์”

ความหมายของจิตวิทยา (ต่อ)

สรุปความหมายของจิตวิทยา

- “จิตวิทยาเป็นวิชาที่มุ่งศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์”
- **พฤติกรรม (Behavior)** หมายถึง การกระทำ หรือ การแสดงออกของร่างกาย
พฤติกรรมแบ่งออกเป็น พฤติกรรมภายนอก และ พฤติกรรมภายใน

พฤติกรรม (Behavior)

พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) หมายถึง การกระทำ หรือ การแสดงออกมาให้สังเกตเห็นได้หรือใช้เครื่องมือตรวจสอบได้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ

1. Molar เป็นพฤติกรรมภายนอก ที่สังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น การนั่ง นอน ยืน เดิน ฯลฯ

2. Molecular เป็นพฤติกรรมภายนอก ที่จะรับรู้ได้โดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ตรวจสอบ เช่น ความดันโลหิต คลื่นหัวใจ ชีพจร ฯลฯ

พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ปัจจุบันเรียกว่า **กระบวนการทางจิต (Mental Process)** หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตาหรือใช้เครื่องมือตรวจสอบได้โดยตรง เช่น ความรู้สึก อารมณ์ ความคิด ความจำ ฯลฯ

พฤติกรรมภายนอก และ พฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น กล่าวคือ พฤติกรรมภายใน จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก เช่น ถ้าพฤติกรรมภายใน กำลังรู้สึกโกรธ ก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกทางสีหน้า แววตา ท่าทาง คำพูด ฯลฯ

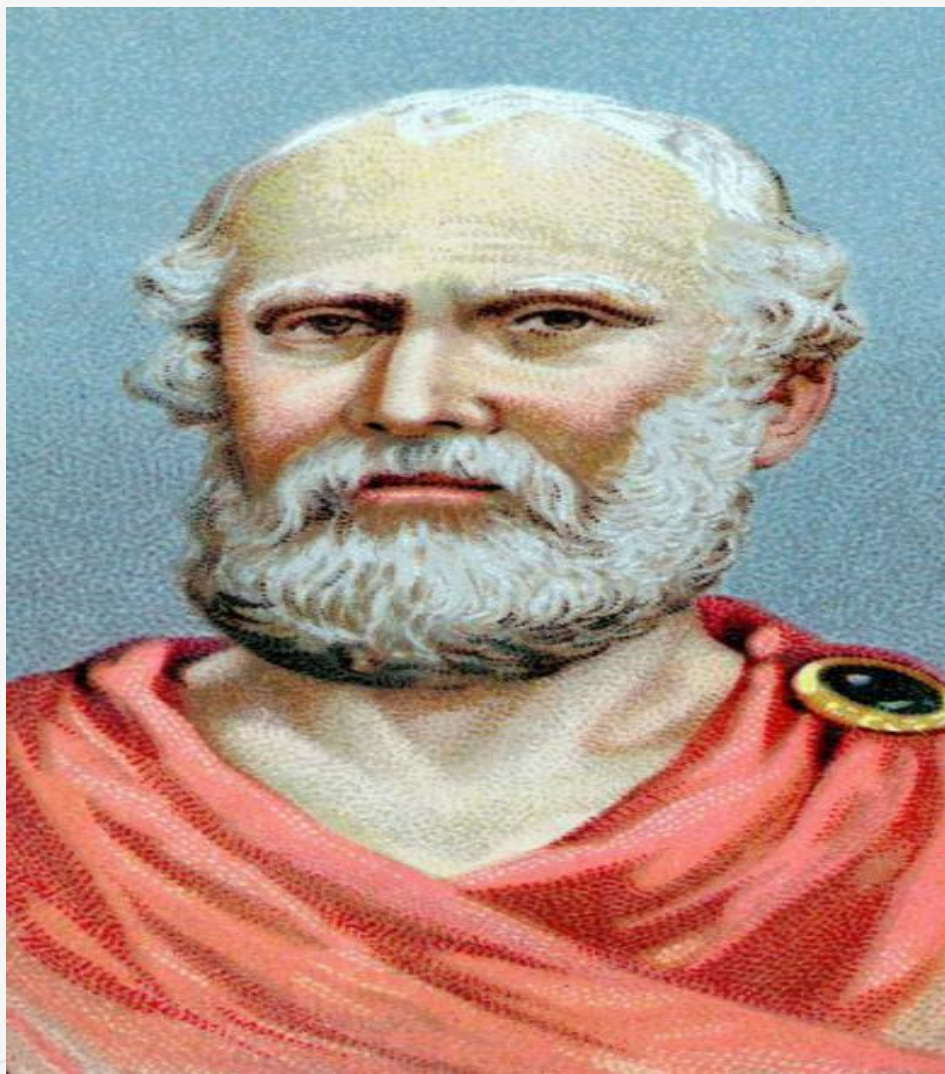

ความเป็นมาของจิตวิทยา

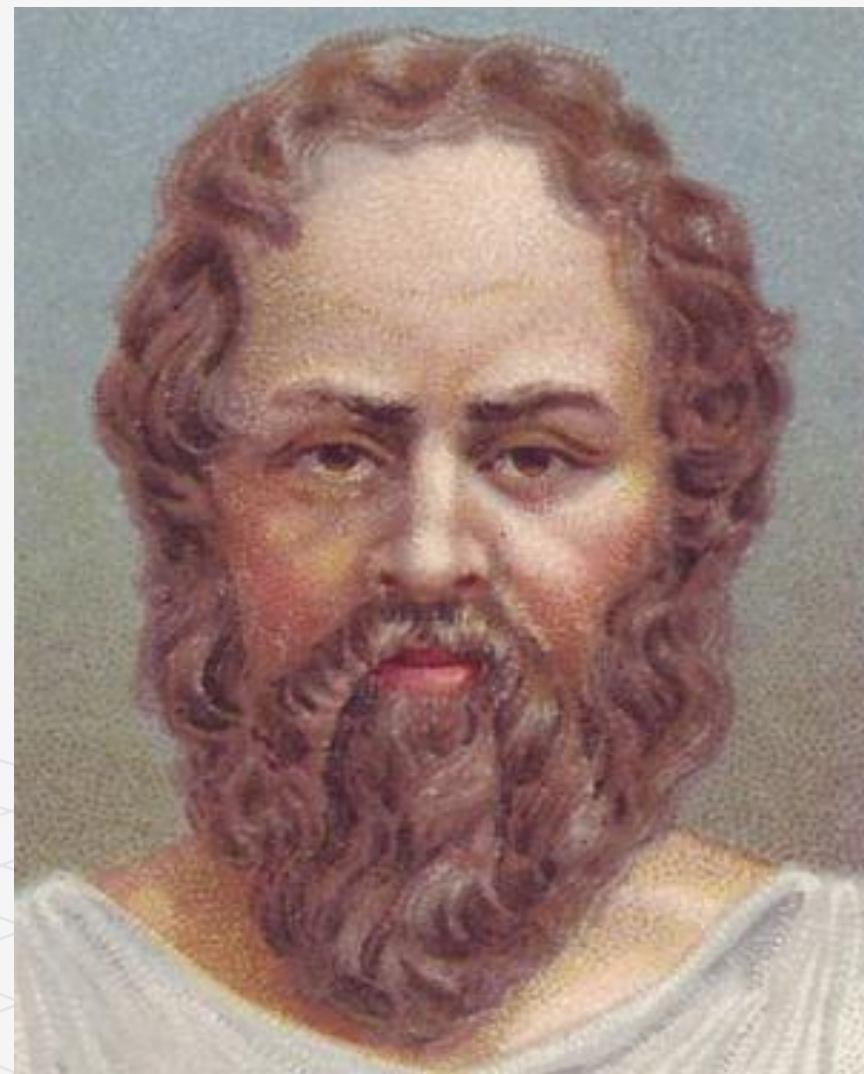
- จิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษามาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณสองพันกว่าปีมาแล้ว นักปรัชญา คนสำคัญคือ **Plato** และ **Aristotle** ได้พยายามอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและการแสดงออกของมนุษย์
- นักปรัชญาสมัยนั้นมีความเชื่อกันว่า มนุษย์มีส่วนประกอบ **2** ส่วน คือ ร่างกาย (**Body**) และ วิญญาณ (**Soul**) โดย วิญญาณจะมีอิทธิพลเหนือร่างกายซึ่งจะคอยสั่งให้ทำสิ่งต่างๆ
- เรียกวิธีการศึกษาที่ว่า **Armchair Method** คือ หาคำตอบโดยวิธีการใช้ความคิดหาเหตุผลผสานกับความเชื่อทางศาสนาในขณะนั้น ไม่มีการค้นคว้า ทดลองหรือพิสูจน์ให้เห็นจริง

Plato

Aristotle

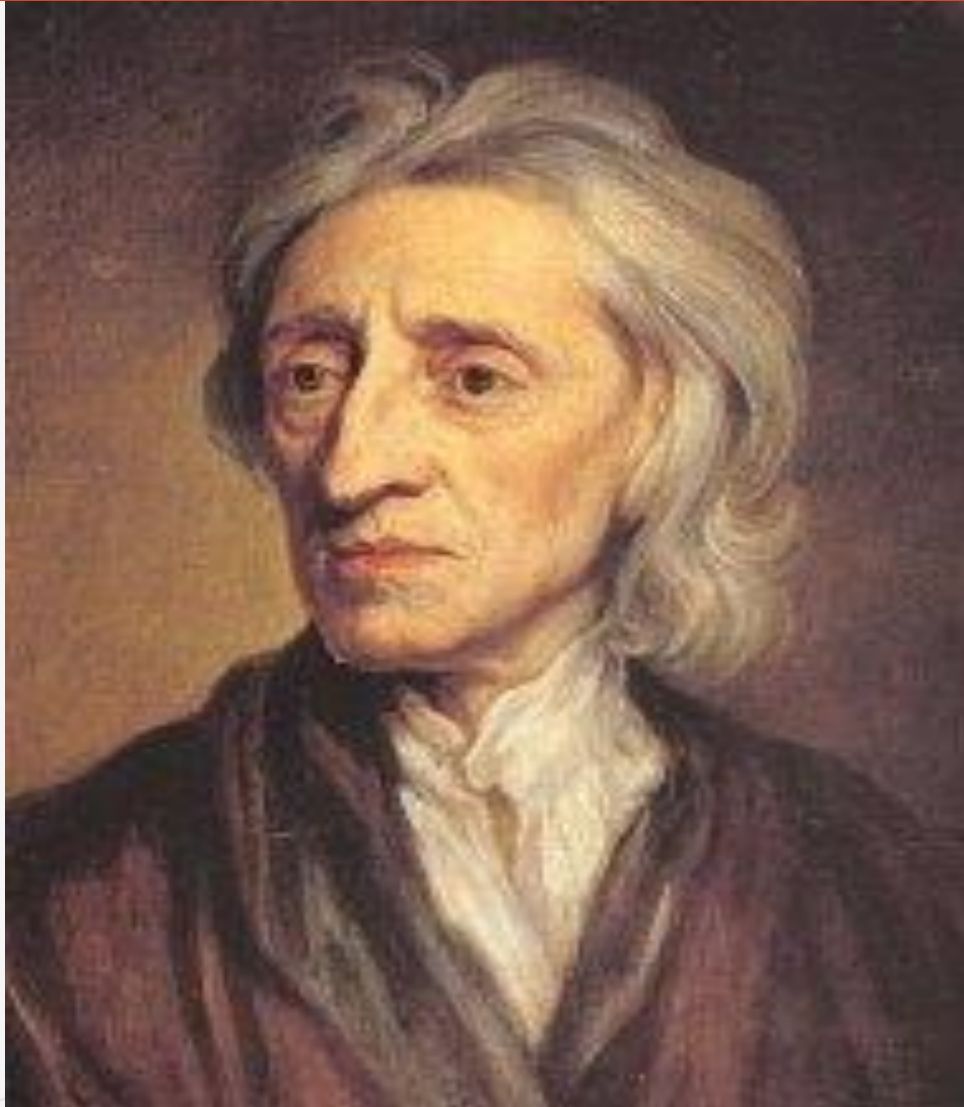

ความเป็นมาของจิตวิทยา (ต่อ)

- ต่อมา มีผู้ที่พยายามนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายเกี่ยวกับวิญญาณแต่ไม่ได้รับความรู้เพิ่มเติม จึงหันมาสนใจเกี่ยวกับจิต (Mind) ทฤษฎีที่เชื่อว่าจิตเป็นส่วนสำคัญในการควบคุมพฤติกรรม เรียกว่า Animism
- John Lock (1632-1702) นักปรัชญาชาวอังกฤษ ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจิต ได้อธิบายว่า “จิต คือ ความรู้ตัว (Conscious) แรกเริ่มเหมือนผ้าขาว สิ่งแวดล้อมทำให้จิตของคนเราเปลี่ยนไป”

John Lock

John Lock แสดงให้เห็นว่าเขาให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของบุคคลที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อมในภายหลังว่ามีบทบาทต่อพฤติกรรมของบุคคล

ความเป็นมาของจิตวิทยา (ต่อ)

➤ จนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา วงการวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้นักจิตวิทยาสมัยใหม่เปลี่ยนแนวทางการศึกษาทางจิตใจ (Mind) มา **ศึกษาพฤติกรรม (Behavior)** ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นจริงได้

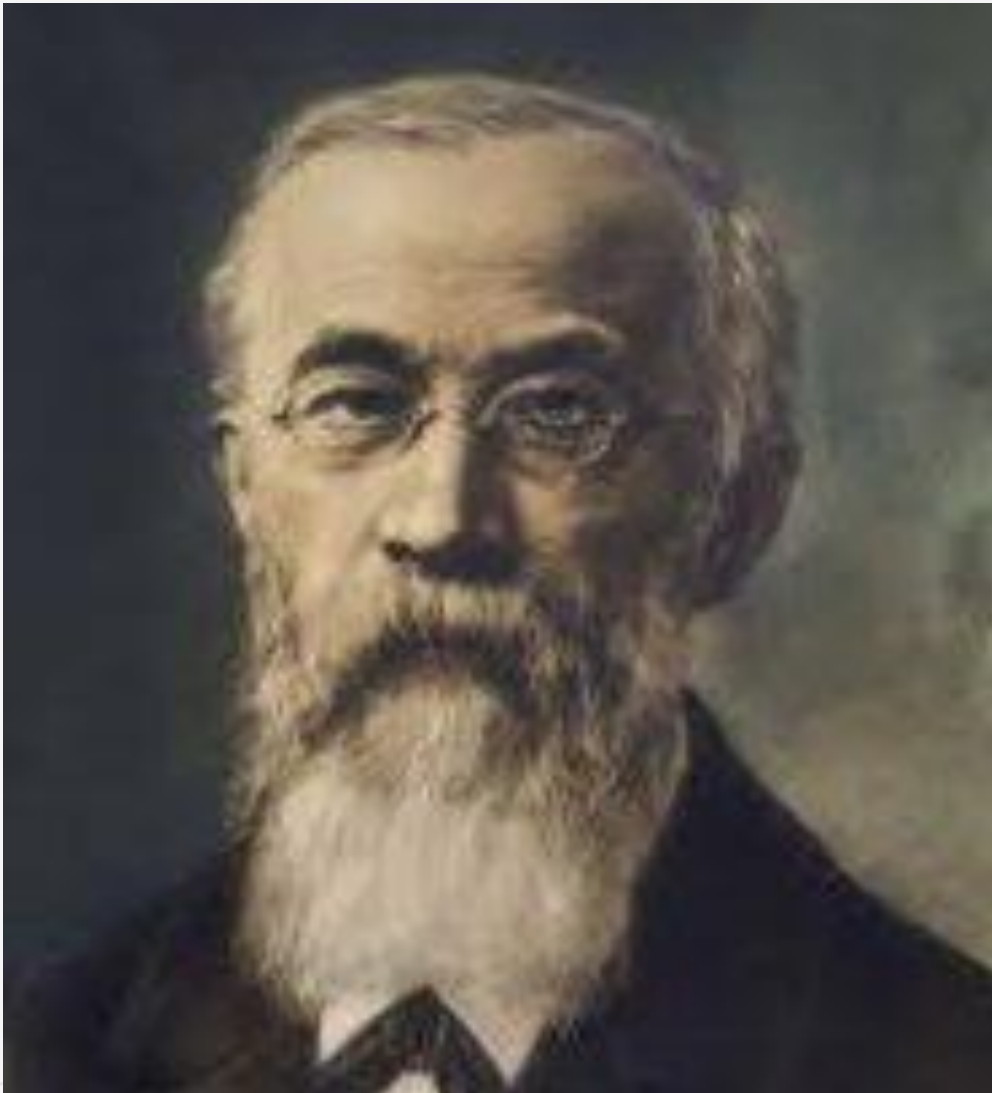
➤ บุคคลสำคัญที่มีบทบาทอย่างมากได้แก่

1. **Wilhelm Max Wundt (1832-1920)** นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ผู้ก่อตั้งกลุ่มจิตวิทยาในแนวทฤษฎีโครงสร้างของจิต (Structuralism) **โดยสร้างห้องทดลองทางจิตวิทยาทำให้จิตวิทยามีการทดลองตามวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นครั้งแรกในโลก**

2. ได้รับสมญานามว่าเป็นบิดาแห่งจิตวิทยาการทดลอง

Wilhelm Max Wundt

Wilhelm Max Wundt มุ่งเน้นศึกษา
ที่พฤติกรรมภายใน (**Covert Behavior**)
รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการศึกษายังมีข้อบกพร่อง
จึงมีข้อคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์

ความเป็นมาของจิตวิทยา (ต่อ)

2. John B. Watson (1913) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้ตั้งกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ซึ่งไม่เห็นด้วยกับ Wundt ที่ศึกษาพฤติกรรมภายในรวมทั้งวิธีการที่ใช้ศึกษาอยู่ โดย Watson มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ หรือพฤติกรรมภายนอก ซึ่งสามารถศึกษา ค้นคว้า และทดลองให้เห็นจริงได้เท่านั้น

* ผลงานของเขาทำให้จิตวิทยาได้รับการยอมรับในวงการวิทยาศาสตร์ทางพฤติกรรม หรือ พฤติกรรมศาสตร์ (Behavior Science) จนถึงปัจจุบัน

* ได้รับสมญานามว่าเป็น บิดาแห่งพฤติกรรม และ บิดาแห่งจิตวิทยายุคใหม่

Psychology in Thailand

** 1930 (**2473** B.E.) Psychology in Everyday Life

Faculty of Education of Chulalongkorn University

** 1946 (**2489** B.E.) Child Psychology

Srinakharinwirot University

** Thammasat University

** Kasetsart University

** Mahidol University

etc.

จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของจิตวิทยา

จุดมุ่งหมายของวิชาจิตวิทยา

1. เข้าใจพฤติกรรมของบุคคล ทั้งพฤติกรรมภายนอก และ กระบวนการทางจิต (**Mental Process**) ที่เกิดขึ้นภายใน
2. สามารถอธิบายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่ามีปัจจัยใดบ้างเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดพฤติกรรม โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์
3. สามารถทำนายพฤติกรรม คือ การคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น การเลี้ยงดูต่อบุคลิกภาพ
4. สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้ลดลงหรือหมดไป และสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นใหม่ได้
5. นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของจิตวิทยา

ขอบข่ายของจิตวิทยา

1. จิตวิทยาทั่วไป General Psychology	6. จิตวิทยาการศึกษา Educational Psychology
2. จิตวิทยาการทดลอง Experimental Psychology	7. จิตวิทยาคลินิก Clinical Psychology
3. จิตวิทยาเชิงสรีรวิทยา Physiological Psychology	8. จิตวิทยาการให้คำปรึกษา Counseling Psychology
4. จิตวิทยาพัฒนาการ Developmental Psychology / Genetic Psychology	9. จิตวิทยาอุตสาหกรรม Industrial Psychology
5. จิตวิทยาสังคม Social Psychology	10. จิตวิทยาเปรียบเทียบ Comparative Psychology

สรุปความหมายของจิตวิทยา ความเป็นมา และจุดประสงค์ของวิชาจิตวิทยา

<https://www.youtube.com/watch?v=BSNG8DiiqOg>

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา

ตั้งปัญหา
(Formulating
Problem)

ตั้งสมมติฐาน
(Stating
Hypothesis)

รวบรวมข้อมูล
(Collecting
Data)

วิเคราะห์ข้อมูล
(Analysis &
Testing
Data)

ประเมินและ
สรุป
(Conclusion)

นำไปใช้
(Applied
Finding)

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา (ต่อ)

รวบรวมข้อมูล (Collecting Data) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจะถูกต้องชัดเจนเพียงใดขึ้นอยู่กับ การเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงความสมบูรณ์และความชัดเจนของข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูลที่นิยม คือ

1. วิธีการสังเกต (Observation)	5. การสัมภาษณ์ (Interview)
2. วิธีการทดลอง (Experimental Method)	6. วิธีการทางคลินิก (Clinical Method)
3. วิธีการสำรวจ (Survey)	7. การสืบประวัติ (Case History)
4. การทดสอบ (Testing)	8. การตรวจสอบจิตตนเอง (Introspection Method)

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา (ต่อ)

1. วิธีการสังเกต (Observation)

เป็นวิธีการเก็บข้อมูลโดยการเฝ้าดูพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์จริงอย่างมีจุดมุ่งหมาย หลังจากนั้นจึงจัดบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ใช้อารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง การสังเกตแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1.1 การสังเกตอย่างมีแบบแผน (Formal Observation) มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เช่น มีการวางแผน กำหนดระยะเวลา สถานการณ์ สถานที่ พฤติกรรม และบุคคลที่จะสังเกตไว้อย่างครบถ้วน

1.2 การสังเกตอย่างไม่มีแบบแผน (Informal Observation) ไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เป็นการสังเกตกระทันหันทันทีที่ทันใด แต่ผู้สังเกตควรมีจุดมุ่งหมายไว้ว่าจะสังเกตพฤติกรรมชนิดใด เพื่ออะไร

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา (ต่อ)

2. วิธีการทดลอง (Experimental Method)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบอีกวิธีหนึ่ง การทดลองเป็นการจัดสร้างหรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ จากนั้นจึงสังเกตผล ส่วนใหญ่จะกระทำกันในสถานการณ์ที่สามารถควบคุมได้ จึงมักทดลองกันในห้องปฏิบัติการ แบ่งเป็น

2.1 กลุ่มทดลอง (Experimental Group) เป็นกลุ่มที่จัดสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมขึ้นใหม่ ในการทดลอง เรียกสิ่งที่มีผลทำให้สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปนั้นเรียกว่า ตัวแปร (Variable) ตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ **ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)** และ **ตัวแปรตาม (Dependent Variable)**

ตัวแปรอิสระ หมายถึง ตัวแปรที่ผู้ทดลองสามารถ ควบคุม หรือ กำหนดได้ตามความต้องการ

ตัวแปรตาม หมายถึง ตัวแปรที่ผู้ทดลองไม่สามารถควบคุมได้ จะเกิดขึ้นเองเมื่อใส่ตัวแปรอิสระลงไป

2.2 กลุ่มควบคุม (Control Group) เป็นกลุ่มที่สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น มีไว้สำหรับเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง ดูผลการทดลองว่าแตกต่างกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา (ต่อ)

3. วิธีการสำรวจ (Survey)

เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้ในทางจิตวิทยา เนื่องจากสามารถกระทำได้ในช่วงสั้น ๆ โดยใช้เวลาไม่นานนัก แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ถ้ากลุ่มประชากรมากเกินไปจนทำให้ไม่สามารถสำรวจได้อย่างทั่วถึง จะต้องมีการที่มีประสิทธิภาพในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด การเก็บข้อมูลทำได้หลายวิธี เช่น แบบสอบถาม สัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ เป็นต้น

4. การทดสอบ (Testing)

เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้ในทางจิตวิทยา เนื่องจากการทดสอบจะใช้เป็นแบบทดสอบมาตรฐาน (Standard Test) ที่นักจิตวิทยาสร้างขึ้น เพื่อวัดหรือประเมินลักษณะพฤติกรรม พฤติกรรมของบุคคลที่ผู้ทดสอบต้องการทราบเพื่อนำข้อมูลนั้นไปใช้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการต่อไป เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้ในทางจิตวิทยา ได้แก่ แบบทดสอบทางสติปัญญา แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบทัศนคติและความสนใจ เป็นต้น

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา (ต่อ)

5. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนาระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตัวผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ได้ละเอียดยิ่งขึ้น การสัมภาษณ์ที่ดีต้องมีการวางแผนล่วงหน้าทั้ง เวลา อุปกรณ์ และสถานที่ โดยเฉพาะคำถามต้องใช้ภาษาที่เหมาะสม สามารถสื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริง เทคนิคประกอบการสัมภาษณ์ คือ การสังเกต การฟัง สร้างความสัมพันธ์อันดี เป็นต้น

6. วิธีการทางคลินิก (Clinical Method)

เป็นวิธีการเก็บข้อมูลรายบุคคล (Individual Case) โดยปกติจะใช้ในกรณีที่คนไข้ มีปัญหาผิดปกติทางจิต นักจิตวิทยาจะไม่เพียงซักถามอาการเท่านั้น แต่ต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ใช้กันในทางจิตวิทยาเพื่อให้ทราบสาเหตุของปัญหาหรือความผิดปกติที่แท้จริง จึงจะทำการบำบัดรักษาต่อไป

ระเบียบวิธีการศึกษาทางจิตวิทยา (ต่อ)

7. การสืบประวัติ (Case History)

เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน โดยการศึกษาประวัติย้อนหลังของบุคคลที่ต้องการจะศึกษา ประวัติเหล่านี้อาจได้มาจากบันทึกเอกสาร คำบอกเล่าจากผู้ถูกศึกษาเอง จากเพื่อนฝูง พ่อแม่ พี่น้อง หรือคนใกล้ชิด วิธีการอื่นประกอบ เช่น การติดตามศึกษาพฤติกรรมต่ออีกระยะหนึ่ง โดยมีการทดสอบเป็นครั้งคราว อาจจะใช้การสังเกตหรือการสัมภาษณ์ร่วมด้วยก็ได้

8. การตรวจสอบจิตตนเอง (Introspection Method)

เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้รับการศึกษาสำรวจตนเองด้วยวิธีทบทวนการกระทำหรือความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นกับตนเองในช่วงเวลาที่ผ่านไปแล้วรายงานตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาต้องระลึกเสมอว่าผู้รับการศึกษำเหตุการ์ณที่เกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด ยินดีที่จะบอกความจริงหรือไม่ เพราะถ้าไม่ได้รับความร่วมมือการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหลายจะผิดพลาดและไม่มีประโยชน์อันใดเลย

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มโครงสร้าง
ของจิต
(Structuralism)

กลุ่มหน้าที่
ของจิต
(Functionalism)

กลุ่มพฤติกรรม
นิยม
(Behaviorism)

กลุ่มจิต
วิเคราะห์
(Psychoanalysis)

กลุ่มมนุษยนิยม
(Humanism)

กลุ่มทฤษฎี
ปัญญานิยม
(Cognitive
Theory)

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

1. กลุ่มโครงสร้างของจิต (Structuralism)

เป็นกลุ่มบุกเบิกในการทำให้จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง โดย **Wilhelm Max Wundt** นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน เป็นผู้ก่อตั้งและสร้างห้องทดลองทางจิตวิทยา ทำให้มีการทดลองเป็นครั้งแรกในโลกเมื่อ ค.ศ. 1879 ที่ Leipzig University การทดลองส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการรับสัมผัส โดยเฉพาะจักขุสัมผัส (Vision) ความรวดเร็วต่อการตอบสนองสิ่งเร้า รวมทั้งความสนใจและความจำ เป็นต้น

แนวคิดนี้มุ่งศึกษาโครงสร้างหรือองค์ประกอบของจิต ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีที่กล่าวว่า “**สสารทุกชนิดประกอบขึ้นมาจากส่วนย่อย ๆ ตั้งแต่เล็กสุดจนถึงใหญ่สุด**” เช่น โตะประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ ได้แก่ ไม้พลาสติก ยาง กระจก เหล็ก เป็นต้น ดังนั้นจิตของคนเราก็น่าจะแยกเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ ได้ **ผลการทดลองพบว่า** จิตมีส่วนประกอบย่อย ๆ เรียกว่าจิตธาตุ (Mental Elements) ซึ่งแยกย่อยได้อีก 3 ส่วน ได้แก่ จิตธาตุสัมผัส (Sensation) จิตธาตุรู้สึก (Feeling) **Titchener ลูกศิษย์ Wundt** ได้เพิ่มจิตธาตุจินตนาการ (Imagination)

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

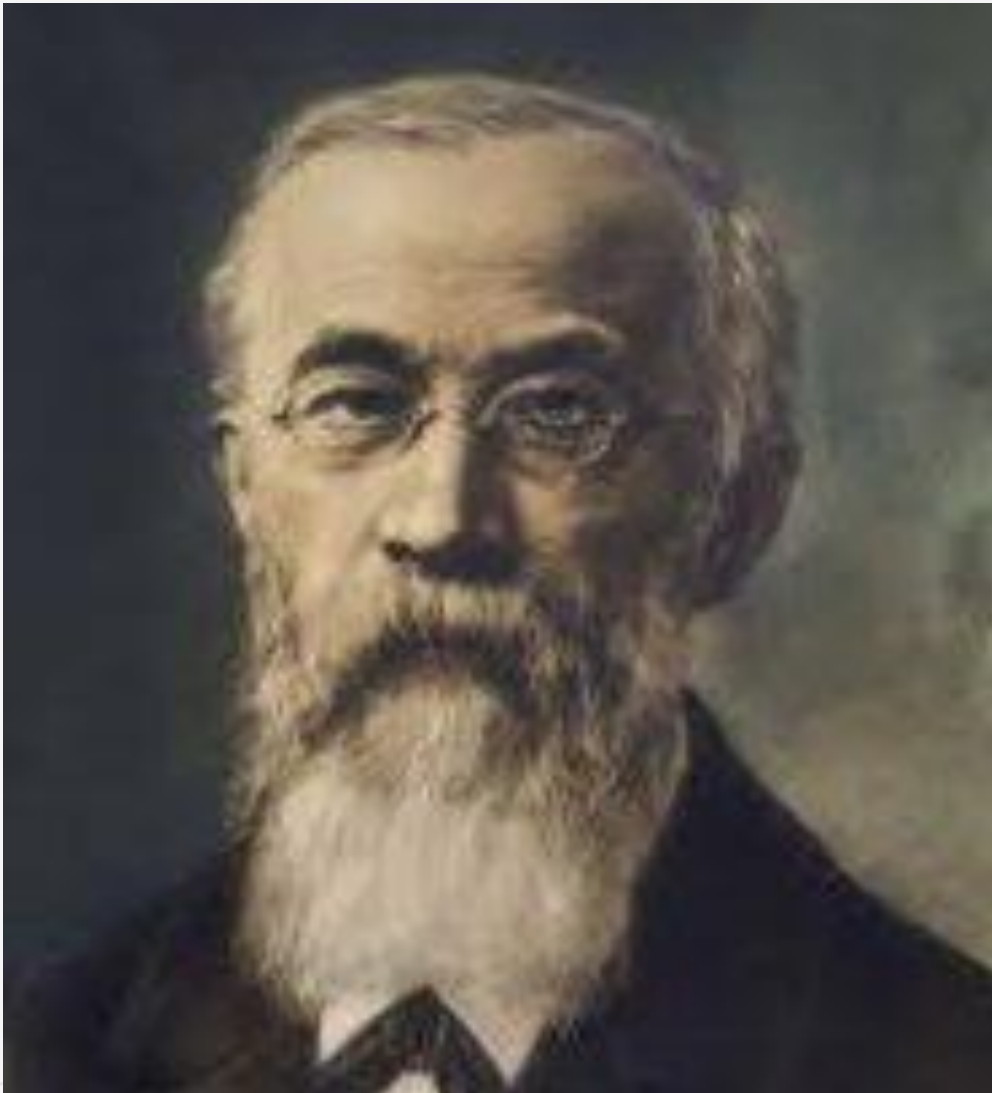
1. กลุ่มโครงสร้างของจิต (Structuralism)(ต่อ)

เมื่อจิตธาตุทั้ง 3 ทำงานร่วมกันในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เรียกกจิตผสม ก่อให้เกิดเป็น ความคิด (Thinking) อารมณ์ (Emotion) ความจำ (Memory) การหาเหตุผล (Reasoning) ฯลฯ **ทั้งหมดคือจิตหรือพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) นั่นเอง**

วิธีการที่กลุ่มนี้ใช้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล เรียกว่า **การตรวจสอบจิตตนเอง (Introspection)** ซึ่งผู้รับการทดลองต้องบรรยายความคิด อารมณ์ และจดจำไว้ ให้ผู้ศึกษาตามความเป็นจริงโดยไม่บิดเลือน กลุ่มนี้เชื่อว่า ตนเองย่อมรู้เรื่องภายในใจของตนเองดีที่สุด

Wilhelm Max Wundt

Wilhelm Max Wundt มุ่งเน้นศึกษา
ที่พฤติกรรมภายใน (**Covert Behavior**)
รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการศึกษายังมีข้อบกพร่อง
จึงมีข้อคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์

เนื้อหาเพิ่มเติม กลุ่มโครงสร้างของจิต (Structuralism)

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=DKz6GMPxZEM>

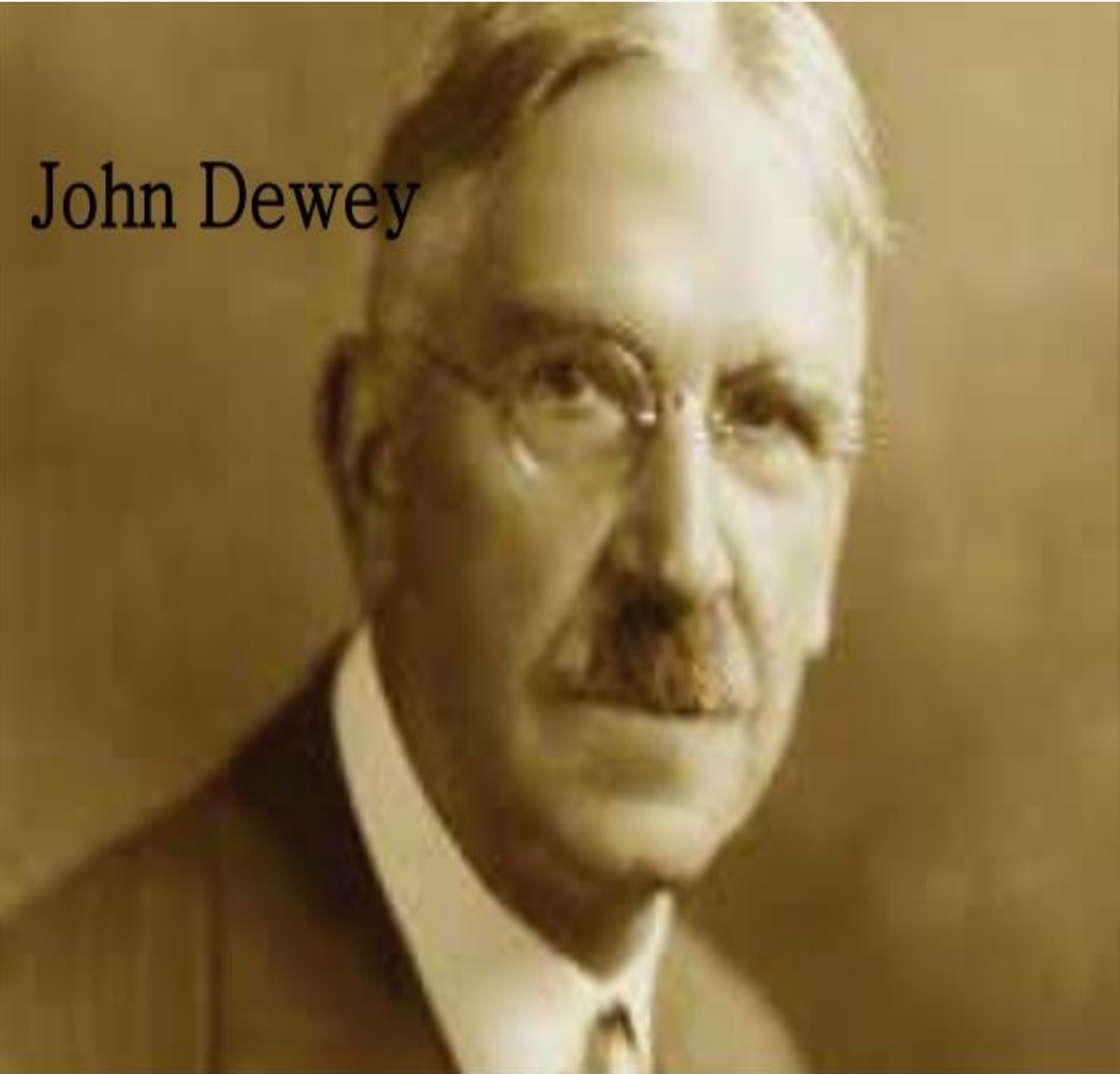
แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

2. กลุ่มหน้าที่ของจิต (Functionalism)

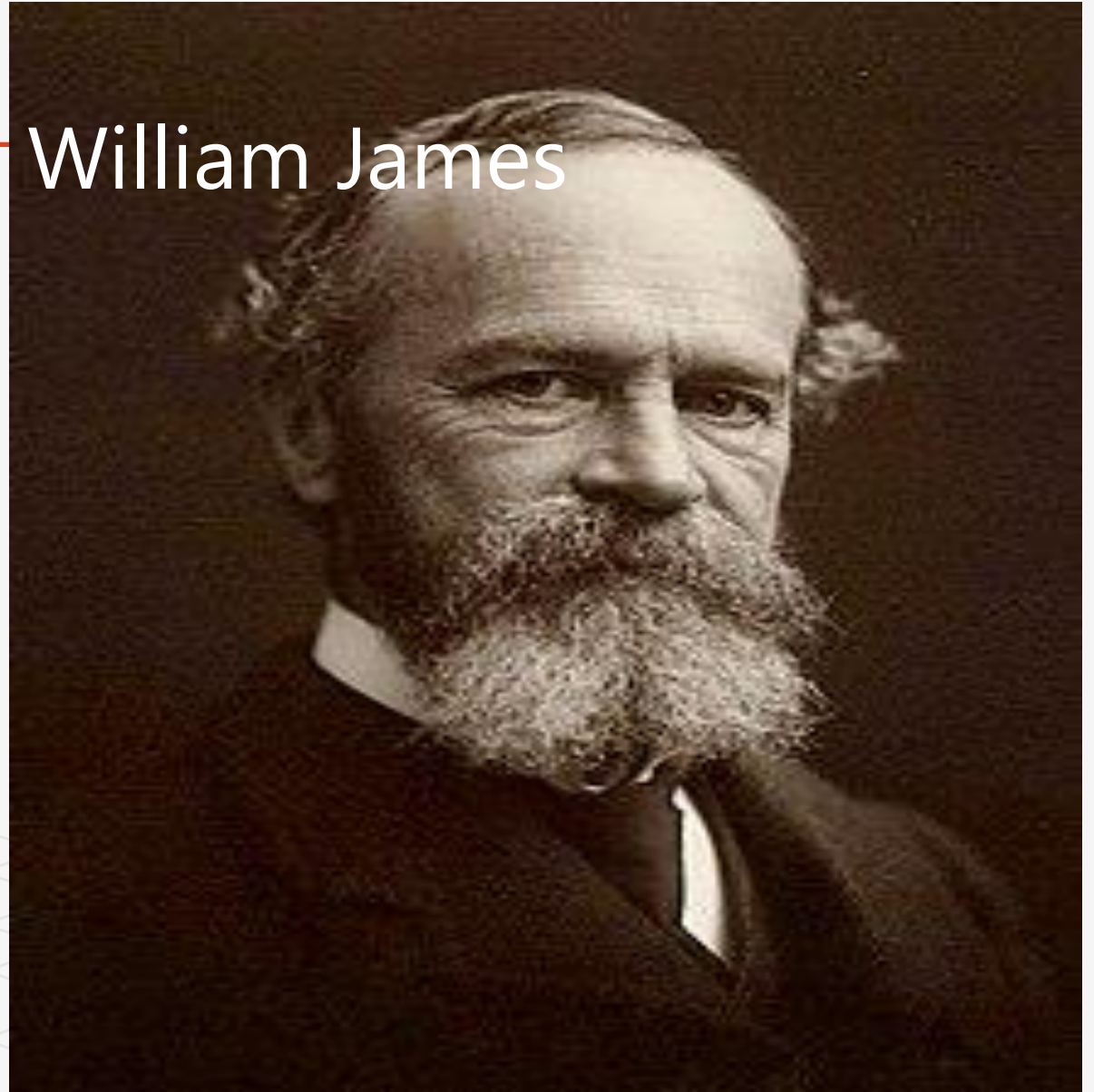
เป็นกลุ่มจิตวิทยาที่ก่อตั้งขึ้นในสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ.1900 โดย John Dewey คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยชิคาโก (Chicago University) และ William James ศาสตราจารย์ทางจิตวิทยา แห่ง มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ศึกษาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของจิตว่ามีหน้าที่อย่างไร มีกระบวนการอย่างไรที่ส่งผลต่อการแสดงออกของบุคคล ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการ (Theory of Evolution) ที่อธิบายว่า “ความสามารถในการปรับสภาพร่างกายของสิ่งมีชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการดำรงชีวิตอยู่” จากทฤษฎีนี้ James ให้ความสำคัญของจิตในส่วนสัญชาตญาณ (Instinct) ส่วน Dewey ให้ความสำคัญกับจิตในส่วนของประสบการณ์ (Experience) ที่เกิดจากการเรียนรู้

กลุ่มหน้าที่ของจิตนี้ยังคงใช้ **การตรวจสอบจิตตนเอง (Introspection)** ผสมผสานกับการสังเกต เช่นเดียวกับกลุ่มโครงสร้างของจิต

John Dewey

William James

<https://www.google.com/search?q=John+Dewey&tbm>

<https://www.google.com/search?q=William+James&tbm>

เนื้อหาเพิ่มเติม กลุ่มหน้าที่ของจิต (Functionalism)

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=nz4y70zNx2M>

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

3. กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

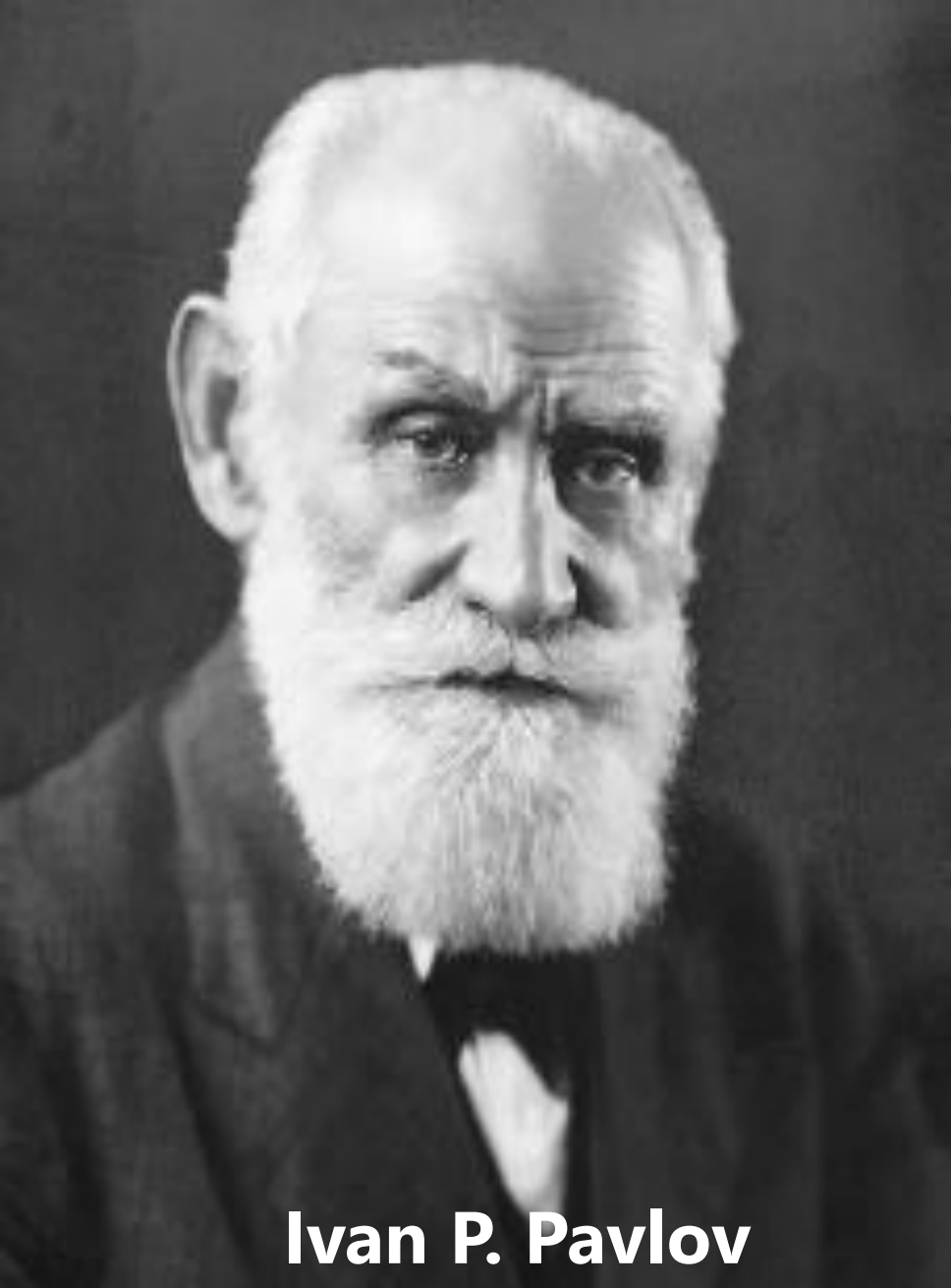
กลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อวงการจิตวิทยา ก่อตั้งในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1912 นำโดย John B. Watson อาจารย์จาก Johns Hopkins University เป็นลูกศิษย์ของ William James ต่อมาภายหลังเขาได้คัดค้านเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมภายในโดยเฉพาะการใช้วิธีการตรวจสอบจิตตนเอง ซึ่งไม่มีความเป็นวิทยาศาสตร์และเชื่อถือได้ยาก เนื่องจากขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนตัวมีแนวโน้มที่จะมีอคติเอนเอียง

Watson เน้นศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ หรือพฤติกรรมภายนอกเท่านั้น เขาเชื่อว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมาเกิดจากการตอบสนอง (Response) ต่อสิ่งเร้า (Stimulus) ด้วยเหตุนี้เขาจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เนื่องจากเห็นว่าจะสามารถอธิบายพฤติกรรมได้ชัดเจนกว่า

ความเป็นมาของจิตวิทยา (ต่อ)

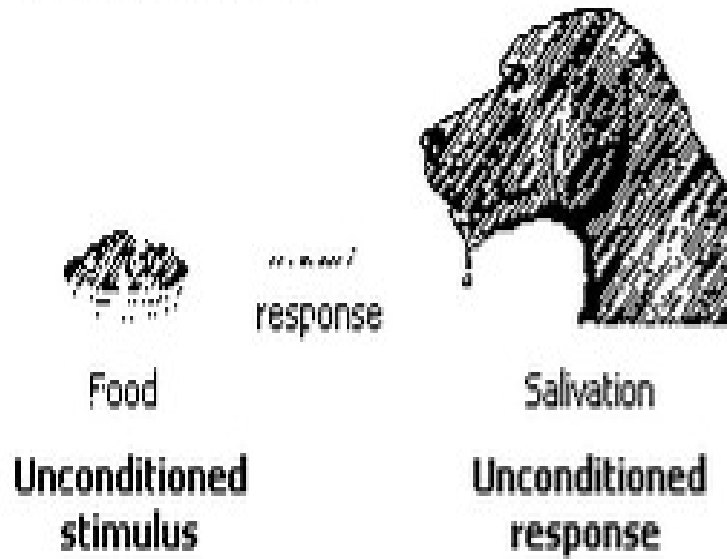

- * ผลงานของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง
- * **John B. Watson** ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งจิตวิทยายุคใหม่ หรือ บิดาแห่งพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior Science) ในเวลาต่อมา
- * **กลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลมาจาก** แนวคิดของ Ivan P. Pavlov นักสรีรวิทยาชาวรัสเซีย ในการทดลองสุนัขกับผงเนื้อและกระดิ่ง เพื่อพิสูจน์เรื่องปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกายที่เกิดขึ้นเนื่องจากกฎวางเอนไซ (Conditioned Response) จากสิ่งเร้า

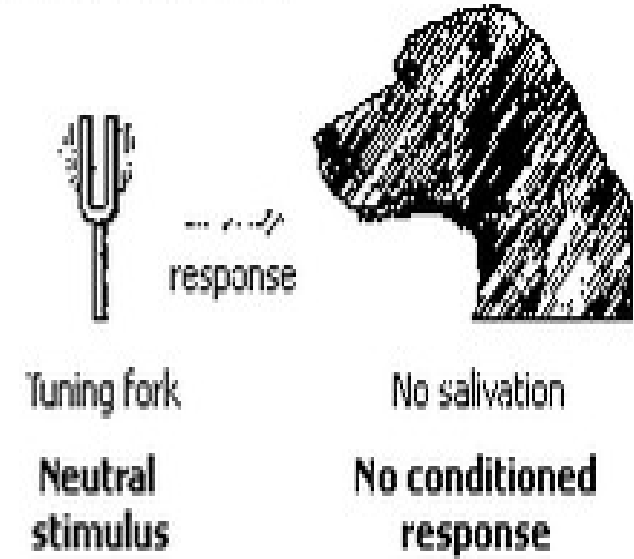

Ivan P. Pavlov

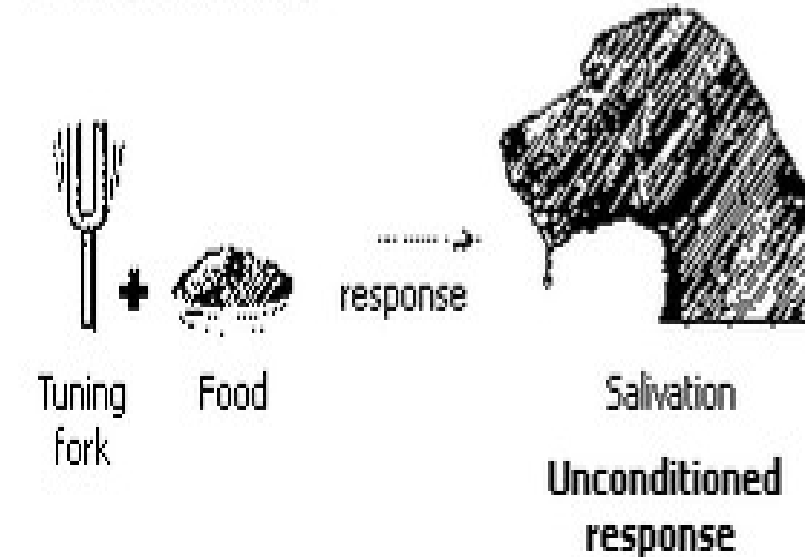
1. Before conditioning

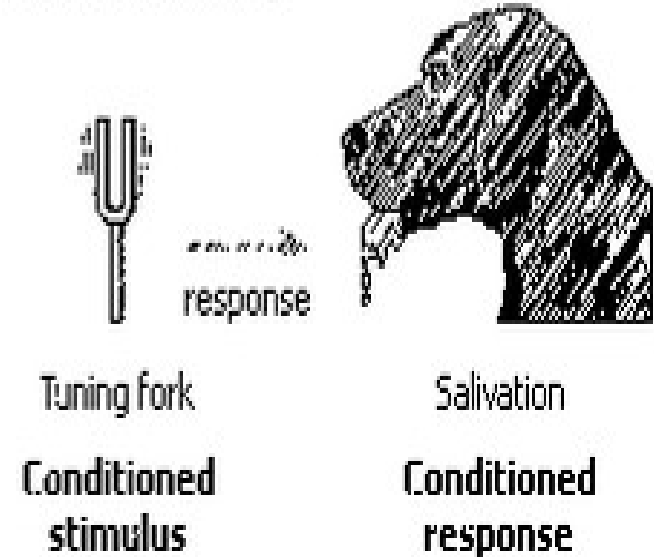
2. Before conditioning

3. During conditioning

4. After conditioning

วิธีการศึกษาของกลุ่มพฤติกรรมนิยม

ส่วนมากใช้วิธีการทดลอง ร่วมกับการสังเกตอย่างมีแบบแผน แล้วบันทึกไว้อย่างละเอียดและชัดเจนโดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวไปเกี่ยวข้อง การศึกษาของกลุ่มพฤติกรรมนิยมสรุปสาระสำคัญดังนี้

1. การวางเงื่อนไข (Conditioning) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังผลการทดลองของ พาฟลอฟ และ สกินเนอร์ ดังนั้นถ้าจะสร้างหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอาจทำได้โดยการวางเงื่อนไข

2. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลที่แสดงออกมานั้น เกิดจากการวางเงื่อนไขมากกว่าพฤติกรรมที่แสดงออกตามธรรมชาติ

3. การศึกษาพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์และสัตว์มีความใกล้เคียงกัน แต่การทดลองกับสัตว์จะง่ายกว่าและนำมาอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ได้เช่นกัน

เนื้อหาเพิ่มเติม กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=b8PrPUQdwtA>

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

4. กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)

เป็นอีกกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญ และมีชื่อเสียงแพร่หลาย ผู้ก่อตั้งกลุ่มนี้ คือ Sigmund Freud (1856-1936) จิตแพทย์ชาวยิว เกิดที่เมืองฟรายเบิร์ก ประเทศเชกโกสโลวาเกีย ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตในกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย มีความเชี่ยวชาญในด้านประสาทวิทยาอย่างมาก ส่วนใหญ่จะได้จากประสบการณ์การรักษาผู้ป่วยในคลินิกของเขา ซึ่ง Freud ตั้งข้อสังเกตว่ามีคนป่วยบางประเภทที่ไม่สามารถค้นหาสาเหตุทางกายได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแนวทางให้เขาสนใจที่จะบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยใช้การวิเคราะห์ทางจิต (Psychoanalysis)

ทฤษฎีของ Freud ได้รับการยอมรับจากวงการจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง ลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงและได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของเขาหลายท่าน เช่น Erik H. Erikson, Alfred Adler, Carl J. Jung และ K. Horney รวมถึง Anna Freud ซึ่งเป็นบุตรสาวของเขา

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

<https://www.laurenslater.com>

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ Freud ได้วิเคราะห์จิตของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. จิตสำนึก

(Conscious)

2. จิตกึ่งสำนึก

(Subconscious)

3. จิตใต้สำนึก

(Unconscious)

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ วิเคราะห์จิตของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับ

1. จิตสำนึก (Conscious) เป็นจิตระดับที่แสดงออกโดยรู้ตัว มีสติตลอดเวลาว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหน กำลังทำอะไร รู้สึกอย่างไร เวลาแสดงพฤติกรรมก็แสดงอย่างรู้สึกตัว ตามเหตุผลและอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงที่สังคมยอมรับ แสดงออกโดยตรงตามที่ตนเองรับรู้ในขณะนั้น

2. จิตกึ่งสำนึก (Subconscious) เป็นจิตระดับที่ยังรู้สึกตัวอยู่เช่นกัน เพียงแต่ควบคุมไม่ให้เห็นออกมา เมื่อใดก็ตามที่ต้องการแสดงก็สามารถเปิดเผยได้ทันที เช่น กังวลมีความอายแต่ไม่ต้องการให้ใครรู้จึงควบคุมพฤติกรรมให้เป็นปกติ จะเห็นว่ากึ่งรับรู้จิตส่วนนี้อยู่ตลอดเวลา เมื่อใดที่เขาต้องการแสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมาก็สามารถเปิดเผยได้ทันที (**Preconscious/Semiconscious**)

3. จิตใต้สำนึก (Unconscious) จิตระดับนี้เป็นระดับที่เก็บสะสมสิ่งต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น ความต้องการทางเพศ ความก้าวร้าว ความกลัว ความเห็นแก่ตัว แม้กระทั่งประสบการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่วัยเด็กที่ต้องการจะลืม ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดเป็นกระบวนการเก็บกดลงสู่จิตใต้สำนึก จิตระดับนี้ อยู่เหนือการควบคุมจึงทำให้ไม่สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกดังกล่าว เหมือนกับได้ลืมเหตุการณ์เหล่านั้นไปแล้ว บางครั้งจะแสดงออกมาในรูปความฝัน ละเมอ หรือเปลวพูดออกมา

1. ระดับของจิตใจ (Level of the mind)

พรอยด์แบ่งจิตของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับได้แก่

1) จิตสำนึก (Conscious)

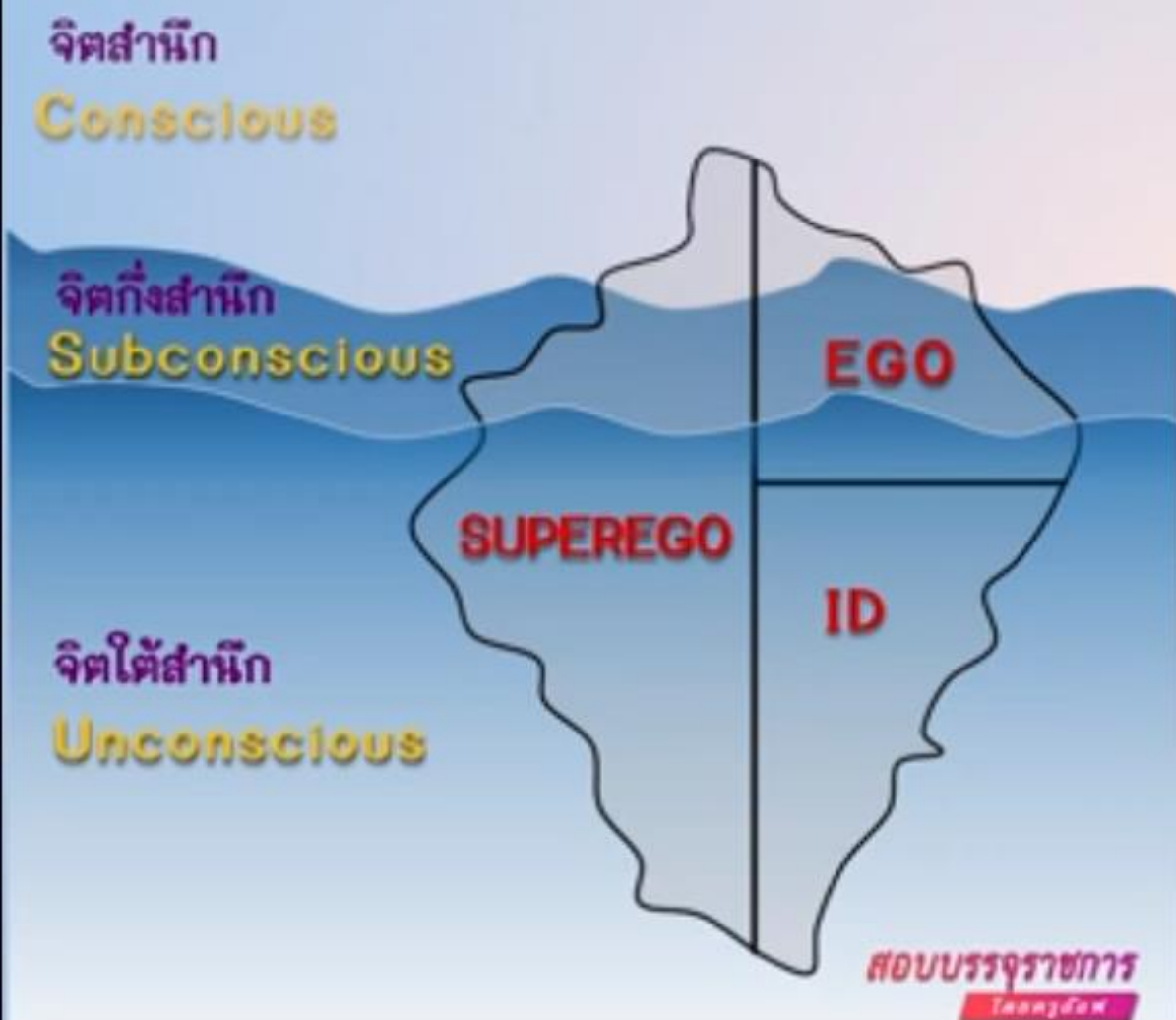
คือ รู้ตัว มีเหตุผล

2) จิตกึ่งสำนึก (Subconscious)

คือ สะสมไว้ในใจ ไม่รู้ตัว แต่พร้อมมาดึงมาใช้

3) จิตใต้สำนึก (Unconscious)

คือ ไม่รู้ตัวเลย เก็บกด ก้าวร้าว

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ แบ่งการทำงานทางพลังจิตออกเป็น 3 ส่วน

1. Id คือ ความอยาก ความต้องการ กิเลส ตัณหา รวมไปถึงสัญชาตญาณทั้งหลายที่ติดตัวมาแต่กำเนิด พลังงานทางจิตส่วนนี้หากเกิดขึ้นจะพยายามผลักดันให้เกิดการตอบสนอง โดยไม่ใช่เหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น เมื่อหิวจะรับประทาน เป็นต้น ดังนั้นจึงพบว่า **Id** จะอยู่ภายใต้จิตสำนึกของแต่ละบุคคล

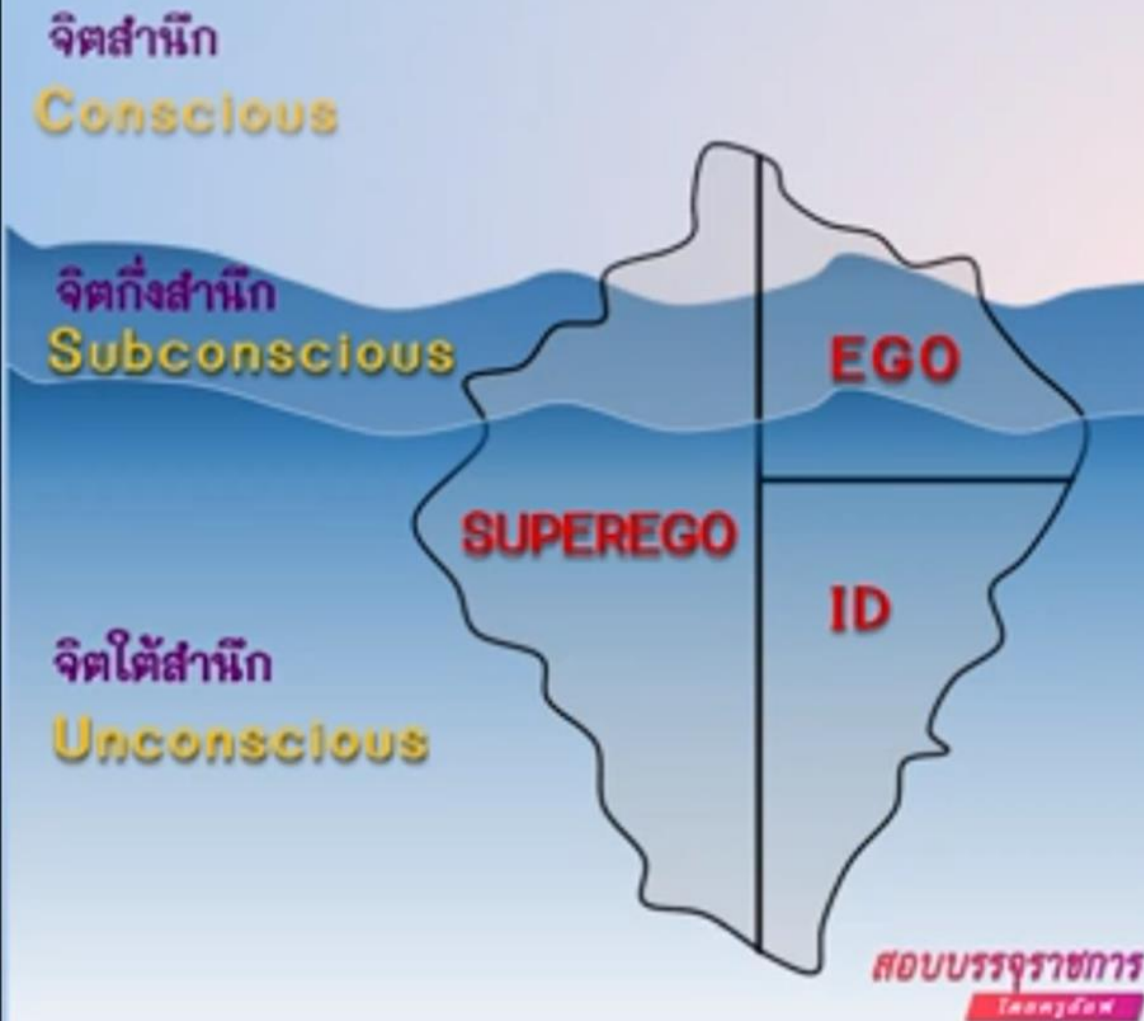
2. Ego คือ เป็นพลังงานทางจิตส่วนที่จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมตามพลังของฝ่าย **Id** หรือฝ่าย **Super Ego** โดย **Ego** จะพยายามปรับพลังความต้องการของ **Id** และ **Super Ego** ให้สมดุลกันเพื่อให้แสดงออกมาตามสภาพความเป็นจริงที่สังคมยอมรับหรือเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้น **Ego** จึงอยู่ในจิตทั้ง 3 ระดับ

3. Super Ego คือ พลังงานทางจิตที่ก่อตัวขึ้นจากการเรียนรู้ กฎ ระเบียบ กติกา ศีลธรรมของสังคม เป็นส่วนที่เตือนให้บุคคลรู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดดี หรือเลว ซึ่งแต่ละคนจะมีพลังส่วนนี้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการอบรม เลี้ยงดูและขัดเกลา ดังนั้น **Super Ego** จึงอยู่ในจิตทั้ง 3 ระดับ

2. โครงสร้างจิตใจ (Structure of mind)

พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่แสดงออกมานั้นสืบเนื่องมาจากการทำงานของพลังงานทางจิต 3 ส่วน ได้แก่

- 1) อิด (Id) เป็นส่วนติดตัวมาแต่กำเนิด
>>>สัญชาตญาณ ความอยาก ตัณหา ความก้าวร้าว
- 2) อีโก้ (Ego) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกของ Id ให้เหมาะสม
>>>หลักแห่งความเป็นจริง / ตัวตนแห่งบุคคล
- 3) ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนของคุณธรรมในแต่ละบุคคล จริยธรรม จรรยาบรรณ

กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)(ต่อ)

- Freud เป็นจิตแพทย์ ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีที่ได้ส่วนใหญ่มาจากการรักษาผู้ป่วยในคลินิก
- ในระยะแรก ของการรักษา Freud ใช้การสะกดจิตเพื่อค้นหาสาเหตุของอาการป่วย
- ต่อมาเปลี่ยนมาใช้วิธีระบายความรู้สึกภายในอย่างอิสระ (Free Association) โดยให้ผู้ป้อนอนในท่าที่สบายที่สุดในบรรยากาศผ่อนคลายเป็นกันเองจากนั้นให้ผู้ป่วยค่อย ๆ เล่าเรื่องราวที่ติดค้างในใจออกมาให้หมดเท่าที่ต้องการ ผู้รักษานำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันจะเป็นแนวทางการรักษาต่อไป
- ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ Freud จึงนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และบำบัดรักษาผู้ป่วยทางจิตเป็นส่วนใหญ่

เนื้อหาเพิ่มเติม
กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)
Sigmund Freud

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=DXfgyrSAIhU>

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

5. กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

เป็นกลุ่มที่ได้รับการยอมรับและให้ความเชื่อถือมากเช่นกัน โดยเฉพาะวงการให้คำปรึกษาและวงการศึกษานักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ Abraham H. Maslow (1908-1970), Carl R. Rogers (1902-1987) และ Arthur W. Combs (ค.ศ.1912-1999) สามารถสรุปเป็นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ได้ 5 ประการดังนี้

1. **มนุษย์มีชีวิตจิตใจ** มีความต้องการด้านต่าง ๆ เช่น ความรัก ความเข้าใจ และมีความสามารถในตัวที่แตกต่างกัน

2. **มนุษย์ทุกคนต่างพยายามค้นหาและทำความเข้าใจตนเอง (Self Actualization) รวมทั้งยอมรับศักยภาพของตนเอง**

3. **ถ้ามนุษย์สามารถเข้าใจตนเอง และยอมรับผู้อื่นได้เมื่อไร จะเกิดความพยายามพัฒนาตนเองไปถึงขั้นสูงสุดของความเป็มนุษย์ที่สมบูรณ์**

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

4. มนุษย์มีธรรมชาติที่ต้องการจะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ดังนั้นจึงควรให้โอกาสแต่ละคนมีอิสระในการที่จะเลือกกระทำในสิ่งที่ตนต้องการและมีสิทธิที่จะแสวงหาประสบการณ์ตามความปรารถนาของตน สามารถตัดสินใจที่จะเลือกหนทางในการแก้ปัญหาให้กับตนเอง รวมทั้งต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง

5. วิธีการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ จะมีความสำคัญมากกว่าตัวความรู้และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เนื่องจากความรู้และข้อเท็จจริงทั้งหลายสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ดังนั้นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของมนุษย์จึงอยู่ที่วิธีการแสวงหาความรู้ให้กับตนเองมากกว่า

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

Maslow's Hierarchy of Needs

ข้อมูลเพิ่มเติม
กลุ่มมนุษยนิยม
(Humanism)

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=QtYya-GyxsU>

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

6. กลุ่มทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Theory)

ปัญญานิยม หรือ **กลุ่มความรู้ความเข้าใจ** หรือ **บางครั้งอาจเรียกว่ากลุ่มพุทธินิยม** เป็นกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูล และการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง **ซึ่งทฤษฎีปัญญานิยมนี้** เกิดขึ้นจากแนวคิดของชอมสกี (Chomsky) ที่เชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์นั้นเป็นเรื่องของภายในจิตใจ มนุษย์ไม่ใช่ผ้าขาวที่เมื่อใส่สีอะไรลงไปก็จะกลายเป็นสีนั้น มนุษย์มีความนึกคิด มีอารมณ์จิตใจและความรู้สึกภายในที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนก็ควรที่จะคำนึงถึงความแตกต่างภายในของ มนุษย์ด้วย

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

6. กลุ่มทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญของกลุ่มปัญญานิยม มีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่ม เกสตัลท์ (Gestalt Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ แมกซ์ เวอร์ไทมเมอร์ (Max Wertheimer) วุลฟแกงต์ โคห์เลอร์(Wolfgang Kohler) เคิร์ต คอฟฟิกา (Kurt Koffka)
- 2.ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign Theory) ของทอลแมน (Tolman)
3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เพียเจต์ (Piaget) และ บรูเนอร์ (Bruner)
4. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย(A Theory of Meaningful Verbal Learning) ของ ออซูเบล (Ausubel)
5. ทฤษฎีสนาม (Field Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญ คือ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ซึ่งเคยอยู่ในกลุ่มทฤษฎีของเกสตัลท์ และได้แยกตัวออกมาในภายหลัง
6. ทฤษฎีความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility Theory)
7. ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema Theory) มีนักจิตวิทยาที่สำคัญ คือ รุเมลฮาร์ทและออร์โตนี (Rumelhart and Ortony)

แนวความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ (ต่อ)

การนำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยมประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอน

ตามความเชื่อของนักจิตวิทยาตามทฤษฎีกลุ่มนี้ มีความเชื่อว่า มนุษย์มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้สึคนึกคิด อารมณ์ความสนใจ และความกดดันในแต่ละคน ดังนั้นในการเรียนรู้ก็ต้องมีกระบวนการและขั้นตอนที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องเสนอเนื้อหาทั้งหมดสามารถเสนอเนื้อหาทั้งหมดที่สมบูรณ์ ควรเสนอบางส่วน ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมมาเติมให้สมบูรณ์ การเสนอเนื้อหาของครูผู้สอน ควรมีความต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น การเสนอความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้เรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย การนำทฤษฎีปัญญานิยมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้แก่ การใช้เทคนิคการสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนก่อนเริ่มเรียน ดำเนินถึงความแตกต่างของผู้เรียนในแง่ของการเลือกเนื้อหาการเรียน กิจกรรมการเรียน การควบคุมด้วยตนเองก่อน หลัง

